

De **10 viktigaste förslagen** för en fossilfri och konkurrens- kraftig transportsektor

*Mobility Swedens & Energiföretagen Sveriges gemensamma förslag
för att accelerera omställningen*

**ENERGI
FÖRETAGEN**

Mobility
Sweden

Hållbar fossilfri tillväxt – och varför transportsektorns omställning måste accelerera

Sverige står inför en avgörande omställning av transportsektorn. Blockaden av Hormuzsundet och den ökande globala oron visar hur sårbart vårt fossilberoende är. Fossila bränslen ska ersättas av fossilfria lösningar – och om detta genomförs rätt kan det bli en strategisk konkurrensfördel. Kombinationen av ett robust fossilfritt elsystem och en världsledande fordonsindustri ger Sverige en unik position. För att denna styrka ska utvecklas krävs att omställningen till en fossilfri transportsektor sker snabbare, mer samordnat och med tydligare politisk styrning.

Fossilfrihet är inte enbart en klimatfråga. Den är också en industriell, ekonomisk och säkerhetspolitisk nödvändighet. Vi bedömer att omställningen behöver accelerera av tre centrala skäl:

1 Sveriges och Europas energisäkerhet

Den geopolitiska utvecklingen visar tydligt hur sårbar vår nuvarande energiförsörjning är. Kriget i Iran och återkommande störningar i Hormuzsundet – en av världens viktigaste transportleder för olja – har på kort tid påverkat energipriser och försörjningskedjor i hela världen. Sverige är inte undantaget. Så länge transportsektorn är beroende av importerade fossila bränslen är vi utsatta för globala prischocker och geopolitiska risker som ligger utanför vår kontroll. Elektrifiering minskar detta beroende.

Det är dessutom viktigt att påpeka att elfordon kräver betydligt mindre energi än bensin- och dieselfordon, då elmotorn är upp till fem gånger mer energieffektiv än en förbränningsmotor. När transporter drivs med egenproducerad fossilfri el stärks självförsörjningsgraden, prisstabiliteten ökar och energiförsörjningen blir mer robust. Det gör att Sverige står bättre rustat i tider av kris och internationell oro.

Omställningen till elektrifierade transporter handlar därför inte bara om klimatet – den är en strategisk investering i svensk och europeisk säkerhet, stabilitet och motståndskraft.

2 Klimatet

Transportsektorn står för en tredjedel av Sveriges klimatutsläpp och är därmed en av våra största kvarvarande utsläppskällor. Lösningarna finns – fordonen och laddinfrastrukturen – och kan snabbt skalas upp. Det innebär att transportsektorn kan bidra med snabba och stora utsläppsminskningar vilket är helt avgörande för att vi ska uppnå klimatmålen.

Varje nytt fordon som ersätter ett gammalt och fossildrivet innebär en omedelbar utsläppsminskning över hela dess livslängd. Därför är tempot avgörande. Varje år som omställningen drar ut på tiden innebär att hundratusentals nya fossildrivna fordon rullar ut på vägarna och låser in utsläpp i många år framåt.

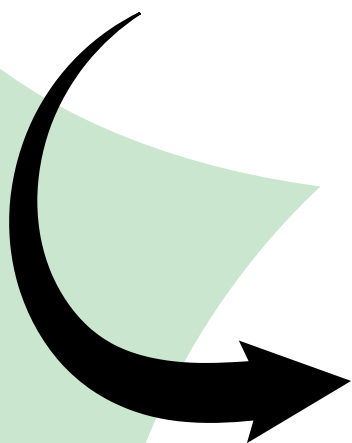
3 Sveriges konkurrenskraft

Sveriges fordonsindustri och energiföretag tillhör världens främsta, men deras fortsatta styrkeposition är beroende av hur snabbt hemmamarknaden ställer om. Elektrifiering är idag en avgörande konkurrensfaktor för var investeringar, produktion och utveckling sker. Den globala utvecklingen går snabbt och Sverige riskerar att tappa attraktionskraft om takten inte hålls uppe.

En accelererad elektrifiering i Sverige skapar efterfrågan på ny teknik, nya tjänster och nya produktionskedjor. Det ger förutsättningar för företag att etablera och expandera i landet, stärka sina forsknings- och utvecklingsmiljöer och säkra långsiktiga arbetstillfällen. Om omställningen däremot fördröjs riskerar investeringar att gå till andra länder med tydligare spelregler och snabbare marknadsutveckling.

Elektrifieringen är därför inte bara en klimatåtgärd – den är en av de viktigaste faktorerna för att Sverige ska behålla och utveckla sin industriella konkurrenskraft i en global omställning.

Fordons- och energi- branscherna har samsyn

Elektrifieringen binder samman energi- och transportsektorn, och många av omställningens största möjligheter och utmaningar finns i skärningspunkten mellan våra branscher. För att transportsektorn ska kunna elektrifieras i hög takt krävs att elnät, laddinfrastruktur och produktionskapacitet av elfordon utvecklas parallellt. Detta förutsätter nära samverkan, tydliga prioriteringar och långsiktiga politiska beslut.

Vi presenterar därför gemensamma förslag vad som krävs för att Sverige ska stå starkt i den globala omställningen. Det är tydligt att:

- Omställningen är möjlig.
- Omställningen stärker svensk konkurrenskraft.
- Omställningen kräver tydlig politisk vägledning och stabila spelregler.

Fyra **fokusområden** för att öka takten i omställningen

Våra branscher har identifierat fyra huvudsakliga fokusområden där insatser behövs för att takten i omställningen ska kunna öka.

Förstärkta incitament för fossilfria transporter

Omställningen till hållbara transporter kräver både stärkta ekonomiska incitament för fossilfria alternativ och långsiktiga spelregler som gör det fossilfria mer konkurrenskraftigt än det fossila.

Ökad konkurrenskraft

För att behålla Sveriges ledande fordonsindustri och säkra fortsatt utveckling, arbetstillfällen och värdeskapande måste elektrifieringen på hemmamarknaden accelerera samtidigt som företag ges rätt förutsättningar att investera och producera i Sverige.

Tillgång till laddinfrastruktur

Elektrifieringen är en förutsättning för industrins och transportsektorns omställning. En effektiv och samordnad utbyggnad av laddinfrastruktur och elnätskapacitet är avgörande, särskilt för tunga transporter och för boende i flerbostadshus.

Tydlig politisk riktning och håll fast vid klimatmålen

Klimatmålen är en central hörnsten i omställningen och kräver en tydlig och långsiktig politisk riktning. Oavsett hur regelverket utformas i detalj kommer transporterna att behöva minska utsläpp och bli fossilfria. Politiken måste tydligt kommunicera hur det ska gå till. Tydlig och transparent kommunikation från beslutsfattare är avgörande för att skapa förtroende för omställningen och minska osäkerhet som annars riskerar att bromsa investeringar och göra konsumenter avvaktande.

Våra gemensamma förslag

Nedan lyfter vi konkreta förslag som är centrala för att både lyckas med omställningen och öka takten på densamma.

1. Reformera energiskatten för el

Elektrifieringen förutsätter att det fossilfria alternativet förblir ekonomiskt attraktivt. Dagens höga nivåer på energiskatten för el motverkar detta. För att ge hushåll och företag långsiktiga och förutsägbara villkor behöver energiskatten därför reformeras.

Vi föreslår:

- Att indexeringen av energiskatten på el avskaffas - i linje med liggande förslag.
- Utvärdera sänkning av energiskatten för el, särskilt för publik laddning och laddning av tunga fordon.

2. Inför en koldioxiddifferentierad vägtull

Sverige behöver så snart som möjligt ersätta dagens vägavgift för tunga fordon med en koldioxiddifferentierad vägtull där avgiften speglar utsläppen. Detta ligger i linje med Eurovignette-direktivet och är ett av de mest kraftfulla styrmedlen för att accelerera omställningen av tunga vägtransporter. Det driver fram investeringar i fossilfria fordon, stärker regel efterlevnaden och minskar snedvridningen i konkurrensen mellan svenska och utländska åkerier.

Vi föreslår:

- Att en koldioxiddifferentierad vägtull införs och att elfordon undantas från tull i enlighet med direktivet.
- Att vägtullen omfattar fler vägar än TEN T, som i dag främst täcker de största internationella transportstråken, för att få högre effekt och stärkt regel efterlevnad.

3. Inför en särskild miljözonklass för lastbilar

Lastbilar står för betydande utsläpp i städer och är en nyckel för att minska emissioner i urbana miljöer. En särskild miljözonklass 3b för tunga fordon kan ge en tydlig marknadssignal och påskynda övergången till eldrivna lastbilar. Erfarenheter från länder som Nederländerna visar att samordnade zoner i flera städer samtidigt får större effekt än enskilda lokala zoner.

Vi föreslår:

- Att miljözonklass 3 delas upp i flera delar, där 3b omfattar endast lastbilar men med samma utsläppskrav som dagens klass 3.
- Att den nya miljözonen införs parallellt i flera kommuner för att skapa kommersiell förutsägbarhet. Detta ökar investeringsviljan hos åkerier och skapar bättre luftkvalitet i städerna.

4. Utbyggnad av laddinfrastruktur i takt med behoven

Utbyggnaden av laddinfrastruktur har ökat snabbt under de senaste åren, men utvecklingen är delvis ojämn. I flera viktiga segment råder fortfarande brist på laddmöjligheter, särskilt för hushåll i flerbostadshus samt för tunga fordon vid depåer, terminaler och bussknutpunkter. För att elektrifieringen ska fungera effektivt och hålla takten framåt behövs bättre samordning, tydligare ansvarsfördelning och mer långsiktig planering.

Vi föreslår:

- Att de olika stöden för laddinfrastruktur samlas hos Energimyndigheten enligt förslag i myndighetens rapport ER 2025:36 Effektivare stöd för laddinfrastruktur.
- Att särskilda satsningar görs på laddning i flerbostadshus samt för tunga fordon, samtidigt som tillstånds- och beslutsprocesser förenklas.
- Att övergripande planering och prognoser för behovet av högeffektssladdning för tunga fordon tas fram och används som underlag för nätbolagens nätutvecklingsplaner.

5. Använd offentlig upphandling som strategiskt verktyg

Offentliga aktörer står för en betydande andel av Sveriges transportinköp och kan genom sina upphandlingar driva på omställningen i snabb takt. Kollektivtrafikens omställning visar att offentliga krav fungerar. Om staten, regioner och kommuner går före även för godstransporter kan omställningen accelerera väsentligt. Ett tydligt offentligt ledarskap skulle skapa en stabil efterfrågan, öka volymerna elfordon i landet och på sikt sänka kostnaderna för eldrivna transporter.

Vi föreslår:

- Att offentliga aktörers upphandlingar av transporttjänster följer och skärper kraven enligt EU:s direktiv för rena fordon (Clean Vehicles directive).
- Att det införs statliga incitament för kommuner och regioner att välja fossilfria transportlösningar.

6. Förstärk klimatpremien för tunga lastbilar

Klimatpremien har varit avgörande för att få i gång marknaden för tunga elfordon. Volymerna är fortfarande små och kostnaderna höga, vilket gör stödet fortsatt viktigt – både för att öka takten i omställningen och för att bygga upp svenska marknadsvolymer. För åkerier, som gör investeringar med lång avskrivningstid, är förutsägbara och långsiktiga stöd helt avgörande.

Vi föreslår:

- Att klimatpremien behålls och vid behov utvecklas, samt anpassas till teknikutvecklingen och EU:s statsstödsregler.
- Att tillräckliga resurser tillsätts hos ansvariga myndigheter för att korta dagens långa handläggningstider som fördröjer investeringar och skapar flaskhalsar i omställningen.

7. Bredda elbilspremien

Elbilspremien kan bidra till att fler hushåll får råd att delta i omställningen. Det är en rättvisefråga – bilberoende hushåll med låga och medelstora inkomster har ofta de sämsta förutsättningarna att byta fordon, trots att de kan ha stort beroende av bilen i vardagen. Premien kan därmed öka acceptansen för omställningen i bredare grupper av samhället. Tyvärr är dagens utformning för smalt utformad och gör att de goda intentionerna inte får genomslag.

Vi föreslår:

- Att kriterierna breddas så att fler hushåll kan söka premien.
- Att ytterligare medel tillförs premien. Det nyligen aviserade tillskottet på 100 miljoner kronor är ett steg i rätt riktning men mer behövs för att fler ska kunna ta del av stödet.

8. Behåll malus-mekanismen och säkra prisgapet gentemot förbränningsmotorer

Malus, den förhöjda fordonsskatten på nya bilar med höga koldioxidutsläpp, är ett av de få styrmedel som tydligt upprätthåller kostnadsgapet mellan fossilfria och fossila personbilar. Ett stabilt prisgap är avgörande för att omställningen ska fortsätta framåt.

Vi föreslår:

- Att malus behålls för att ha kvar en tydlig styrsignal och bidra till finansieringen av andra viktiga omställningsåtgärder.
- Att intäkterna från malussystemet används till nya satsningar som stärker elektrifieringen och underlättar för hushåll och företag att välja fossilfria alternativ.

9. Reformera skrotningspremien

Dagens skrotningspremie är så snävt utformad att få hushåll kan ta del av den, trots att den i grunden är ett effektivt styrmedel. En generösare och bättre utformad skrotningspremie kan kraftigt påskynda utfasningen av äldre, utsläppsintensiva bilar. Den kan därmed också bidra till bättre luftkvalitet i städer och snabbare minskning av vägtrafikens utsläpp.

Vi föreslår:

- Att skrotningspremien breddas och utformas så att fler fordonstyper omfattas.

10. Differentiera trängselskatt och parkering

Trängselskatt och parkeringsavgifter är kraftfulla styrmedel som kan påverka fordonsval i vardagen, särskilt i städer där många resor sker. Genom att gynna nollutsläppsfordon kan dessa avgifter bidra till att minska utsläpp och förbättra luftkvaliteten, samtidigt som de stärker incitamenten för hushåll och företag att välja fossilfria alternativ i linje med EU:s regelverk för rena fordon.

Vi föreslår:

- Att trängselskatt och parkeringsavgifter differentieras så att nollutsläppsfordon gynnas framför bilar med förbränningsmotor.

energiforetagen.se

mobilitysweden.se